

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 230/2010-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. decembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. F. M., V., zastúpeného advokátom JUDr. R. G., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 65/2003 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 65/2003 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 65/2003 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. F. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu j e Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. F. M. v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. G., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy konania v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. ... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 230/2010-23 z 25. augusta 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. F. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 65/2003.

Predsedička okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadrila k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2110/2010 z 2. novembra 2010 doručeným ústavnému súdu 8. novembra 2010, v ktorom okrem iného uviedla:

„Po oboznámení sa s jej obsahom, ako aj obsahom predmetného spisu navrhujem, aby ústavný súd rozhodol v časti namietaného porušenia práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj pri priznaní finančného zadostučinenia tak, že vysloví, že právo sťažovateľa porušené nebolo a neprizná sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy.

V prejednávanej veci, aj keď nejde o právne zložitú vec, úkony súdu boli vykonávané v primeraných časových intervaloch, ako to vyplýva z pripojenej faktografie; vo veci súd dňa 03.10.2008 vyniesol prvý rozsudok, voči ktorému podal odvolanie sťažovateľ. Krajský súd v Bratislave rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil ju na nové konanie. V súčasnosti je vec pridelená sudkyňi JUDr. Č., ktorá prevzala oddelenie po JUDr. S., na ktorého sťažovateľ podal trestné oznámenie.“

Súčasťou vyjadrenia bola podrobná chronológia úkonov okresného súdu:

«14.05.2003 - doručení súdu návrh navrhovateľa

09.07.2003 - výzva (vzor 4a) navrhovateľovi na zaplatenie súdneho poplatku za návrh

09.07.2003 - výzva navrhovateľovi na doloženie dokladov do spisu

28.07.2003 - podanie navrhovateľa v zmysle výzvy 4A

28.07.2003 - žiadosť navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov

25.09.2003 - žiadosť navrhovateľa o vytýčenie pojednávania

*19.03.2004 - výzva navrhovateľovi na preukázanie osobných a majetkových pomerov;
získovanie nehnuteľností a vlastníctva motorového vozidla*

*07.04.2004 - potvrdenie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o evidencii navrhovateľa
ako uchádzača o zamestnanie*

07.04.2010 - doloženie tlačiva o osobných a majetkových pomeroch navrhovateľa

29.04.2004 - výpis z katastra nehnuteľností

24.08.2004 - uznesenie, ktorým súd nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov

31.08.2004 - odvolanie navrhovateľa voči uzneseniu zo dňa 24.08.2004
08.09.2004 - predloženie spisu na Krajský súd Bratislava
30.09.2004 - rozhodnutie Krajského súdu Bratislava, ktorým zmenil rozhodnutie okresného súdu a navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov priznal
02.12.2004 - spis doručený na Okresný súd Bratislava II
03.12.2004 - doručovanie uznesenia KS BA a výzvy navrhovateľovi
13.01.2005 - odpoveď navrhovateľa na výzvu súdu
21.01.2005 - vydanie platobného rozkazu
07.02.2005 - odpor voči platobnému rozkazu
09.02.2005 - výzva odporcovi (vzor 4a) na zaplatenie súdneho poplatku za odpor
09.02.2005 - navrhovateľovi zaslaný na odpor na vyjadrenie
23.02.2005 - vyjadrenie navrhovateľa k odporu
09.03.2005 - záznam o zložení SP za odpor
10.03.2005 - vo veci stanovený termín pojednávania na 02.05.2005
28.04.2005 - podanie navrhovateľa označené ako „výpoveď“
02.05.2005 - pojednávanie odročené na neurčito s tým, že súd dožiadaným súdom v Martine vypočuje navrhovateľa a o vypočutie svedkov
09.06.2005 - žiadosť navrhovateľa o zaslanie rozsudku, na základe pojednávania dňa 02.05.2005
16.06.2005 - dožiadanie - žiadosť o vykonanie výsluchu účastníka a svedkov na OS Martin
29.06.2005 - dožiadanie doručení súdu v Martine
01.07.2005 - predvolanie svedkov a navrhovateľa na výsluch na deň 18.07.2005
08.07.2005 - doručenie neprevzatej zásielky pre svedkyňu - adresát neznámy
11.07.2005 - žiadosť o súčinnosť odporcu pri zisťovaní údajov o svedkovi
11.07.2005 - zaslanie údajov od odporcu k výzve súdu
18.07.2005 - ospravedlnenie navrhovateľa z výsluchu
18.07.2005 - zápisnica z výsluchu svedka
18.07.2005 - stanovený výsluch navrhovateľa na deň 08.08.2005
19.07.2005 - zápisnica o výsluchu svedkyne
08.08.2005 - úradný záznam o dostavení sa navrhovateľa, ktorý založil do spisu písomnú výpoveď

15.08.2005 - vrátenie dožiadania, doručenie spisu na Okresný súd Bratislava II
22.08.2005 - vo veci stanovený termín pojednávania na deň 03.10.2005
07.09.2005 - odpoveď navrhovateľa na upovedomenie o termíne pojednávania
12.09.2005 - zaslanie navrhovateľovi fotokópie zápisníc o výsluchu svedkov
26.09.2005 - stanovisko navrhovateľa k zápisnici o výsluchu svedkov
03.10.2005 - vyhlásený rozsudok
05.10.2005 - žiadosť odporcu o zaslanie zápisnice z pojednávania
06.10.2005 - zaslanie požadovaných fotokópií odporcovi
26.10.2005 - žiadosť zákonného sudcu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia
02.03.2006 - odvolanie navrhovateľa voči rozsudku
13.03.2006 - spis predložený na Krajský súd Bratislava
09.05.2006 - zaslanie odvolania na vyjadrenie odporcovi
03.01.2008 - vo veci stanovený termín pojednávania na 24.01.2008
14.01.2008 - súdu vrátená zásielka s predvolaním od navrhovateľa neprevzatá, adresát neznámy
17.01.2008 - zisťovanie pobytu navrhovateľa
24.01.2008 - pojednávanie odročené na neurčito za účelom zistenia adresy pobytu navrhovateľa
21.04.2008 - odpoveď na dožiadania o zistenie adresy navrhovateľa
23.04.2008 - vo veci stanovený termín pojednávania na deň 29.05.2008
07.05.2008 - podanie navrhovateľa, ktorým požiadal o ustanovenie advokáta pre konanie
19.05.2008 - uznesenie KS BA, ktorým ustanovil navrhovateľovi pre odvolacie konanie zástupcu z radov advokátov
29.05.2008 - odvolací senát rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie
03.07.2008 - spis s rozhodnutím KS BA vrátený na Okresný súd Bratislava II
07.07.2008 - doručovanie rozhodnutia účastníkom konania
15.07.2008 - vo veci stanovený termín pojednávania na deň 20.10.2008
04.09.2008 - podanie navrhovateľa označené ako „dôkazný návrh“
20.10.2008 - pojednávanie odročené na termín 01.12.2008
20.11.2008 - zaslanie poistného spisu od odporcu
01.12.2008 - pojednávanie odročené na termín 21.01.2009

03.12.2008 - podanie navrhovateľa - označenie adresy svedkyne
21.01.2009 - pojednávanie odročené na neurčito s tým, že dožiadaným súdom bude vypočutá navrhovaná svedkyňa
29.01.2009 - doručenie otázok PZ navrhovateľa, ktoré majú byť položené svedkyňi
02.02.2009 - dožiadanie - výsluch svedkyne na Okresný súd Martin
31.03.2009 - urgencia vybavenia dožiadania
16. 04.2009 - odpoveď na výzvu súdu
22.04.2009 - žiadosť z OS Martin, či tunajší súd trvá na vypočutí
28.04.2009 - odpoveď na výzvu dožiadaného súdu
10.06.2009 - vrátenie dožiadania výsluchu na Okresný súd Bratislava
17.07.2009 - vo veci stanovený termín pojednávania na deň 30.09.2009
14.09.2009 - zrušený termín pojednávania 30.09.2009 - z dôvodu PN sudcu
14.09.2009 - stanovený nový termín na deň 23.11.2009
18.11.2009 - ospravedlnenie navrhovateľa z pojednávania
23.11.2009 - pojednávanie odročené na neurčito, s tým, že súd bude zisťovať pobyt svedkyne
24.11.2009 - zisťovanie pobytu prostredníctvom R.
24.11.2009 - lustrácia v S.
30.11.2009 - odvolanie navrhovateľa voči uzneseniu zo dňa 23.11.2009 vyhláseného na pojednávaní
03.12.2009 - odpoveď na výzvu súdu z R.
17.03.2010 - dožiadanie Prezídia PZ Bratislava na štúdium spisu
03.05.2010 - dožiadanie na Prezídium PZ v Bratislave o zaslanie fotokópie trestného oznámenia
21.05.2010 - zaslanie požadovaných dokladov z Prezídia PZ
17.06.2010 - spis predložený predsedníčke súdu z dôvodu zaujatosti a pridelenia spisu na vybavenie inému zákonnému sudcovi
23.06.2010 - spis prikázaná na vybavenie inému zákonnému sudcovi
07.07.2010 - žiadosť o súčinnosť pri zisťovaní adresy svedkyne
20.07.2010 - odpoveď na výzvu súdu zo dňa 07.07.2010

29.07.2010 - do spisu založený podnet navrhovateľa spolu s odpoveďou podpredsedníčky súdu

06.08.2010 - zisťovaný pobyt svedkyne cez živnostenský register

09.08.2010 - výpis zo ŽR

06.08.2010 - žiadosť o prešetrenie pobytu - Okresné riaditeľstvo PZ v Martine

20.08.2010 - oznámenie o prešetrovaní pobytu z OR PZ Martin

28.09.2010 - dožiadanie výsluchu svedkyne OS Martin.»

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z previerky súdneho spisu sp. zn. 18 C 65/2003, ktorý bol predložený ústavnému súdu 8. novembra 2010.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote, ktoré je obdobné ako základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne

až právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci (1), správanie účastníka (2) a postup súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci a jej význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je nárok sťažovateľa na zaplatenie poistného plnenia v dôsledku poistnej udalosti. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania nie sú právne zložité a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (napr. IV. ÚS 48/03 a IV. ÚS 243/03), ktorá môže využívať rozsiahlu stabilizovanú judikatúru. Skutkovo tiež nie je konanie zložité a na zložitost' veci nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd zo spisu okresného súdu nezistil také okolnosti, na základe ktorých by

bolo možné konštatovať, že sťažovateľ prispel podstatne k predĺženiu konania v predmetnej veci, hoci sa nezúčastňoval nariadených pojednávaní zo zdravotných dôvodov a z dôvodu starostlivosti o svoju ťažko zdravotne postihnutú mamu. V konaní bol aktívny, k veci sa vyjadroval písomne, a okresný súd preto pojednával aj v jeho neprítomnosti. Dňa 31. augusta 2004 požiadal navyše aj o ustanovenie právneho zástupcu, ale o jeho žiadosti bolo rozhodnuté až 19. mája 2008. Ani okresný súd nepoukázal vo svojom vyjadrení k sťažnosti na to, že by jeho správanie ovplyvnilo doterajšiu dĺžku tohto konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, bol postup okresného súdu. Zo spisu vyplýva, že okresný súd síce konal, nariadil aj viac pojednávaní a nemožno mu vytknúť dlhodobejšiu nečinnosť [spis sa navyše nachádzal na odvolacom súde od marca 2006 do júla 2008 (viac ako 16 mesiacov)], ale najväčším pochybením okresného súdu je to, že pred rozhodnutím vo veci samej (3. októbra 2005), riadne nezistil skutkový stav veci, v dôsledku čoho odvolací súd 29. mája 2008 jeho rozhodnutie zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP platného v relevantnom čase a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Činnosť okresného súdu bola teda neefektívna, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania, a preto nemožno súhlasiť, že okresný súd vo veci priebežne konal a zbytočné prietahy v konaní neboli.

Je potrebné tiež konštatovať, že konanie v predmetnej veci od jej podania okresnému súdu (január 2003) dosiaľ trvá takmer 8 rokov a nie je právoplatne skončené.

Vzhľadom na uvedené okolnosti ústavný súd konštatuje, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 65/2003 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Vzhľadom na rozhodnutie, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu vo veci sp. zn. 18 C 65/2003 konať bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ tiež žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, v dôsledku čoho je v stave právnej neistoty.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Keďže právna neistota sťažovateľa nebola okresným súdom odstránená ani po viac ako 7 rokoch od začatia konania, zohľadňujúc žiadosť sťažovateľa ústavný súd priznal sťažovateľovi požadované finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia. Sťažovateľ si v sťažnosti uplatnil trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 303,30 €.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania (za dva úkony právnej služby a režijný paušál) je vypočítaná podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a keďže nie je v rozpore s touto vyhláškou, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy právneho zastúpenia v sume 303,30 €. Zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 4 a 5 nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2010